

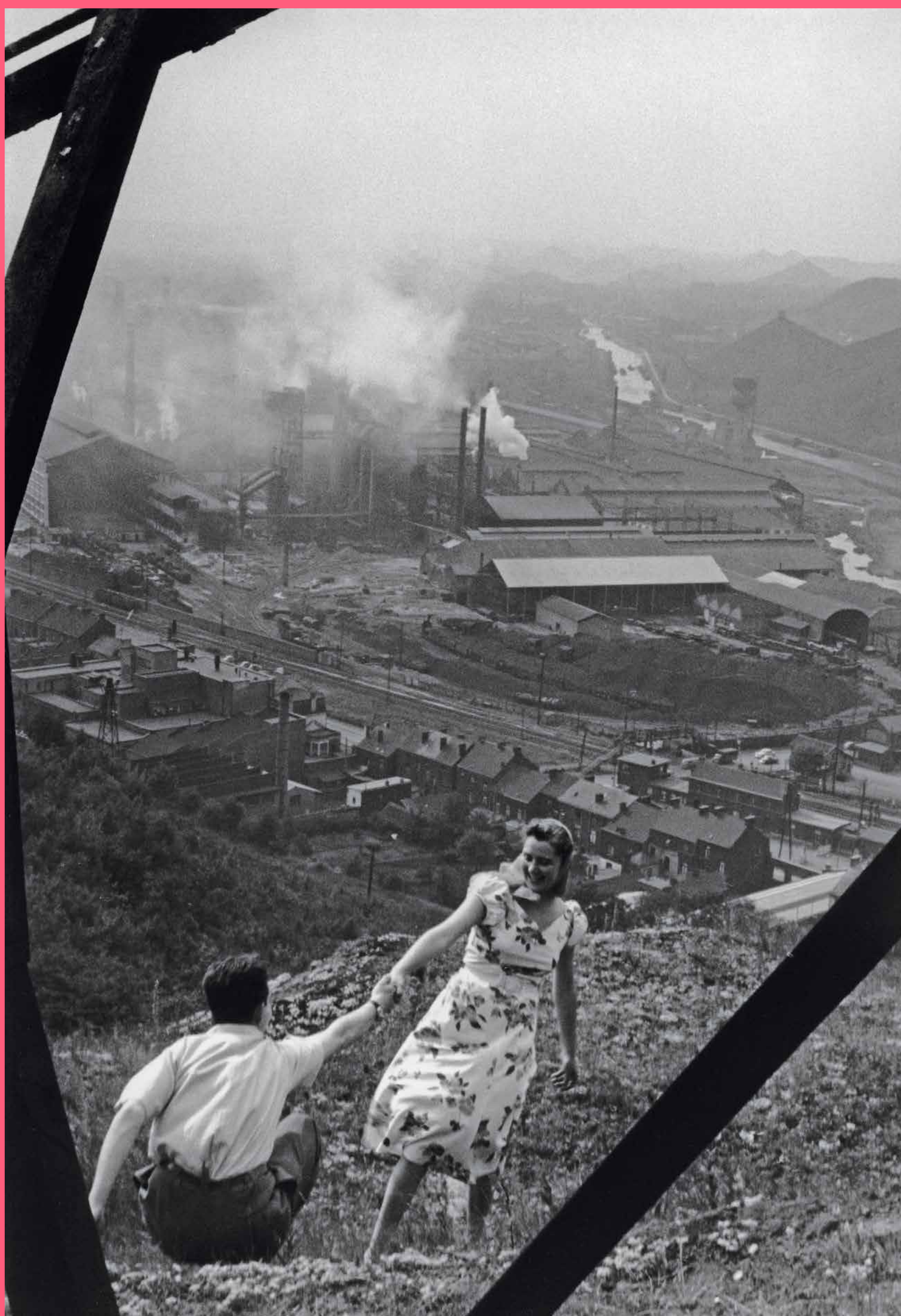

LENS-BASED MEDIA

ZO 15 MRT T/M ZO 17 MEI 26

CONTOURS / CONTOUREN

CCHA / curator Emmanuel d'Autreppe

© Roger Anthoine

CCHA.BE/LENSBASEDMEDIA

CONTOURS / CONTOUREN

Fotografie uit Wallonië

Contours / Contouren biedt een uitgebreid en uniek beeld van de fotografische evolutie in de 20ste eeuw in Wallonië. Voor het eerst is in Vlaanderen zo veel fotografisch werk van landgenoten uit het zuiden van België te zien in één tentoonstelling.

Het werk van hedendaagse Franstalige fotografen plaatsen we in dialoog met de historische ontwikkeling van de fotografie in Wallonië. Van sociaal-documentair fotowerk, over picturalisme en surrealisme, van de lokale cité rond de mijnen tot het plattelandsleven.

Contours / Contouren is een driedubbele uitnodiging: een regionale alsook een historische artistieke verkenning, maar ook een uitnodiging tot een culturele/artistieke dialoog tussen beide landsdelen.

IDEE

Gerhard Verfaillie

CURATOR

Emmanuel d'Autreppe

SAMENWERKING

Musée de la Photographie - Charleroi

EMMANUEL D'AUTREPPE

curator

Geboren in 1971 in Binche, werkt als docent geschiedenis van de fotografie én esthetiek en literatuur (Saint-Luc Liège), uitgever, auteur en curator.

Hij was uitgever van het Franstalige deel van het sociaal-professionele onderzoek van de Smart.be Foundation, adjunct-hoofdredacteur van *View Photography Magazine*, co-directeur van *Côté Photo* van Uitgeverij Yellow Now, tot 2025 samen met Olivier Cornil verantwoordelijke voor *L'image sans nom* (plek voor boeken en fotografie) en curator van de Fotografie Biënnale Condroz. Hij cureerde in CCHA eerder al de groepsexpo's *Ondersporen* (2021), *forever YOUNG forever* (2018) en *Identity as a trademark* (2016).

OPZET TENTOONSTELLING

tekst Emmanuel d'Autreppe

Het spijt ons, mevrouw, mijnheer, dat we uw waarschijnlijk legitieme verwachting moeten temperen: er zijn nauwelijks 'Waalse beroemdheden', die bestaan zo goed als niet. Tenminste niet in de zin dat de bekendheid van bepaalde persoonlijkheden uit de kunstwereld zich zou uitstrekken tot hele culturele of mediadomeinen, of zelfs verder.

Er zijn geen of weinig Franstalige equivalenten van 'bekende Vlamingen'. De historische, symbolische en sociaal-culturele redenen die dit opvallende verschil zouden kunnen verklaren, zijn te complex en te talrijk om hier te schetsen.

Laten we voorzichtig stellen dat de (soms hinderlijke) aanwezigheid van een groot buurland met dezelfde taal, de terughoudendheid om iets anders dan Frans te spreken aanmoedigt (ondanks de Duitstaligen in het gebied, de Nederlandstaligen die dubbel zo dichtbij zijn en de hegemonie van het Engels op wereldschaal).

Laten we daar nog een literair aspect aan toevoegen, een uitgesproken literaire ondergrond die zelfs in de meeste beeldende kunsten tot uiting komt...

Kortom, de Franstaligen en ‘hun taal’, een behoorlijk probleem, toch? ... Dat lijkt in ieder geval in tegenspraak met het afgezaagde cliché van fotografie als universele taal.

Aan de andere kant van deze taalgrenzen die we uiteindelijk delen, bevinden zich echter grote namen, opmerkelijke kunstenaars en uitstekende fotografen. Ze komen uit het verleden, zijn nu actief of kondigen de toekomst aan. Ze kijken naar hun voeten, naar zichzelf of projecteren zich in de verte. Ze zijn een omweg waard. Ze schetsen een contour. Die contour stellen we hier bescheiden voor: een reis door een geschiedenis en een gebied, van grote gebeurtenissen tot kleine mentaliteiten, van bekende figuren tot opkomende krachten. Ons voorstel is niet onbetwistbaar of volledig. Het gaat erom te plukken, te stuiteren, en zeker de wens te hebben om verder te gaan.

Wallonië in een notendop, in één minuut: het Franstalige en Duitstalige zuiden van België, met 3,7 miljoen inwoners. Een regio met een rijk industrieel verleden — steenkool en staal — en een weelderige natuur, van de Ardennen tot de Hoge Venen. Er zijn enkele steden die groot lijken, maar tegelijk bijna klein aanvoelen.

De culturele identiteit is sterk, maar versnipperd: verschillende talen en dialecten, een levendige folklore. Er is een ietwat slappe en gedwongen openheid naar Europa. Wat sterker blijft, is de gehechtheid aan bepaalde technische, traditionele en culturele vaardigheden — vaak tastbaarder dan het vertrouwen in de toekomst of in de technologische beloften die daarmee gepaard gaan.

Dit alles wordt gesymboliseerd door de haan, een dier dat eerder trots dan subtiel is en waarvan men zou zeggen dat hij een kustlijn mist om ruimdenkender te zijn.

Dit vruchtbare en moeilijke, sympathieke en gemengde terrein is altijd al door fotografen bewerkt en omarmd. Onder deze fotografen was het, naast het Fotografiemuseum in Charleroi, moeilijk en frustrerend om een keuze te maken.

Hier zijn enkele onmisbare fotografen samengebracht. Sommigen behoren tot de historische figuren, zoals de grote picturalist **Léonard Misonne**, wiens sfeer als een olievlek over de moderniteit is uitgegleden. Anderen zijn recenter, zoals de betreurde **Marc Trivier**, bekend om zijn ontroerende portretten van

kunstenaars, bomen, gekken en koeien op weg naar het slachthuis. En dan zijn er nog de onclassificeerbare en fantasierijke stemmen, onder wie de onvermoeibare **Georges Thiry**, excentrieke chroniqueur van een levendige surrealistische fauna.

Georges Vercheval mag natuurlijk niet ontbreken. Hij was een steunpilaar van de fotografie in Wallonië: oprichter en later directeur van het eerder vermelde museum. Oorspronkelijk was hij zelf fotograaf, voordat hij zich volledig ging inzetten voor het werk en de zaak van anderen.

Naast enkele andere grote namen — **Yves Auquier, Christian Carez, Charles Leirens, Marcel Lefrancq, Michel Vanden Eeckhoudt** en **Emile Chavepeyer** — duiken ook een paar meer geïsoleerde figuren op. Denk bijvoorbeeld aan de bewonderenswaardige **Roger Anthoine**, die ons de affiche schonk.

Daarnaast zijn er ook **anonieme fotografen**, naar onze smaak nog te weinig vertegenwoordigd, maar die op zichzelf al een parallel verhaal verdienen — een verhaal dat misschien een andere keer verteld kan worden... hier of elders.

Ook de jonge generatie blijft niet achter — of ze nu uit Wallonië komt of, dankzij haar studies, als het ware uit Frankrijk werd ‘geïmporteerd’. Naast meer ervaren en erkende fotografen, zoals de onberispelijke **Françoise Deprez** en de discrete maar bijzonder boeiende **Marc Wendelski**, openen enkele jongere — soms zelfs zeer jonge — fotografen nieuwe deuren en vensters.

Zo verkent **Lyo Bandie** thema's rond genderidentiteit, richt **Lauren Soon** zich op de radicale maar geaccepteerde marginaliteit van krakers, en onderzoekt het duo **No Sovereign Author** de vermenging van onze gedeelde en tegelijk uiteenlopende culturen.

Natalie Malisse opent opnieuw de deuren en het geheugen van een huis vol te zware herinneringen, terwijl **Sarah Joveneau**, in de voetsporen van een complexe en traumatische familie- en cultuurgeschiedenis, de nieuwste resultaten onthult van een omvangrijk documentair werk dat nog in uitvoering is.

De droogkomische **Pascal Sgro** nodigt ons uit voor een diner vol herinneringen dat te kitscherig en te beleefd is om niet ontroerend te zijn, terwijl **Bastien Communi** ons een tijdloze esthetische ervaring voorstelt die ogenschijnlijk ver van de grond plaatsvindt...

Ver van de grond? De luchten van **Guy Jungblut** en **François de Coninck** fungeren als een stippellijn; ze stuiteren, verbinden en verweven zich tot een onregelmatig tapijt van samenhangende wolken. Alleen zij, vanuit hun hoogte en met al hun rust, herinneren ons er discreet aan dat we van bovenaf gezien maar weinig voorstellen. En dat het tussen burens altijd goed is om elkaar wat beter te leren kennen, om wat beter met elkaar om te gaan.

MUSEE DE LA PHOTOGRAPHIE

Contours / Contouren wordt gerealiseerd in samenwerking met het Fotografiemuseum in Charleroi.

Dank zij het engagement van Jeanne en Georges Vercheval wordt in 1978 de vzw Photographie Ouverte opgericht. De eerste concrete manifestatie vindt plaats in 1979. Vanaf dan ligt het toekomstige museum aan de basis van projecten, begint het foto's en fotografiemateriaal te verzamelen voor de collectie en wordt het bij het publiek bekend door tentoonstellingen op diverse plaatsen in Charleroi.

Het Museum voor Fotografie, een centrum voor hedendaagse kunst van de Federatie Wallonië-Brussel in Charleroi, werd in 1987 geopend in het voormalige Karmelietenklooster van Mont-sur-Marchienne. Tegenwoordig is het één van de belangrijkste fotografiemusea van Europa (6.000 m²), met een collectie van 100.000 foto's, waarvan meer dan 800 permanent tentoongesteld en de bewaring van 1,5 miljoen negatieven.

Onze dank gaat uit naar directeur Xavier Canonne en Adeline Rossion (verantwoordelijke collectie) van het museum voor hun enthousiaste ondersteuning.

LIJST TENTOONSTELLLENDE FOTOGRAFEN

Roger Anthoine

Yves Auquier

Lyo Bandie

Christian Carez

Emile Chavepeyer

Bastien Communi

Françoise Deprez

Camille Detraux & Raymond Paquay

Sarah Joveneau

Guy Jungblut & François de Coninck

Marcel Lefrancq

Charles Leirens

Natalie Malisse

Léonard Misonne

Lauren Soon

No Sovereign Author

Pascal Sgro

Georges Thiry

Marc Trivier

Michel Vanden Eeckhoudt

HEDENDAAGSE FOTOGRAFEN

LYOZ BANDIE

“Je n’ai pas de prénom, a été le constat vertigineux que j’ai fait un jour. Ou plutôt, je n’en avais plus. Le prénom mort collait et dégoulinait sur ma peau. Mélodie devenue dissonante. Aiguë, stridente, lourde. Trop féminine. Un nom, c’est genré. Mais un nom, on peut en changer. En changer.

Oui, mais lequel? Comment choisir? Comment s’autodéterminer? Entre rencontres avec ma communauté, quête de liberté et réalité des lourdeurs administratives, La Peau du Prénom est l’histoire de ma poursuite obsessionnelle d’un nouveau prénom, étape essentielle à mon cheminement et ma transition. C’est le témoin d’un questionnement de genre, qui d’une forme plurielle et éclectique, raconte un parcours queer non binaire. [Lyoze] est une composition, une histoire intime et sensible, un coming out, un plongeon entre les genres, invitant chacun·e à interroger cette construction sociale.”

Originaire de Tours, en France, Lyoz Bandie (1994) étudie le droit pendant plusieurs années avant de s’installer en Belgique pour entamer des études artistiques. Iel est diplômé·e de l’ESA Saint-Luc Liège en 2021, puis d’un master en vidéographie

en 2025 aux éditions du Caïd un premier essai sobre, Well, here..., en noir et blanc, à mi-chemin du constat et de la fiction, de l'évidence et du sens caché...

Vijftig jaar geleden, aan boord van het Pioneer ruimtevaartuig, verstuurde een metalen plaat informatie, tekens, geluiden, zelfs muziek, voorbij de zon; intenties voor onbekende en hypothetische ontvangers. Een hersenschim, een utopie, een impuls, een symbool. Van ons, voor ons die hier zijn. Of daar.

Bastien Communi is een jonge Belgische fotograaf, afgestudeerd aan de ESA 'Le 75' in Brussel (waar hij woont en werkt). Na enkele publicaties en tentoonstellingen en een eerste zelf uitgegeven project in 2022, brengt hij in 2025 bij uitgeverij Caïd een eerste sober essay uit, *Well, here...*, in zwart-wit, halverwege tussen constatering en fictie, tussen de voor de hand liggende en de verborgen betekenis...

**FRANCOIS DE CONINCK &
GUY JUNGBLUT**

Le ciel vu de Belgique (yellow now, 2012)

*“Ce projet en chantier, ce chantier
à ciel ouvert, ce ciel ouvert avec la*

Que fait-on de ces mythologies familiales encombrantes, et qu'ont-elles fait de nous de ce bord blanc du monde?

Comment guérir une descendance abîmée par le viol? Quelle aube raccommoder après nos monstres?

(Extraits d'un long métrage documentaire en finalisation, 2019-2026)

In december 1993 ben ik drie maanden oud in de buik van mijn moeder wanneer mijn familie verneemt dat de broer van mijn grootvader overleden is. Hij was in de jaren '50 uit België weggetrokken om katholiek missionaris te worden bij de Innu-indianen, diep in het noorden van Canada.

In december 2017 ben ik 25 jaar oud wanneer de *Me Too*-beweging over de hele wereld raast en aan de andere kant van de Atlantische Oceaan de band tussen mijn Belgische familie en de Innu-gemeenschap in Quebec pijnlijk weer tot leven komt.

Die winter nemen honderden vrouwen van verschillende inheemse First Nations in Canada het woord tijdens het Nationaal Onderzoek naar vermoorde en vermiste inheemse vrouwen.

met ons gedaan aan deze witte kant van de wereld?

Hoe kunnen we een door verkrachting beschadigd nageslacht genezen?
Welke dageraad kunnen we herstellen na onze monsters?

Fragmenten uit een lange documentairefilm in afronding, 2019-2026

NATALIE MALISSE

“La nuit nous ramène aux souvenirs que nos jours s’efforcent d’oublier.”

La Grande Maison est un travail photographique qui pose un regard sur la violence intrafamiliale. Cette recherche, menée sous forme d’anamnèse sur les lieux de l’enfance de l’artiste, met en images des fragments de mémoire qui habitent une série de cauchemars récurrents. Photographies et textes sondent un espace mental, dont les frontières s’étendent au-delà du visible, et traquent les blessures et les ombres muettes dans la maison paternelle. Les images polaroids et argentiques dénoncent la violence sourde qui se cache derrière les apparences et la loi du silence qui l’entoure.

Parfum gaat over intimiteit, herinnering en overdracht. Het onderzoekt wat we erven zonder het altijd te beseffen: manieren van koken, spreken, samen aan tafel zitten, een ruimte bewonen. Meer dan een familieportret probeert het project een sfeer vast te leggen, iets onzichtbaars dat blijft hangen, zoals een geur in een kamer.

Pascal Sgro is een Belgische fotograaf die in Brussel woont, waar hij afstudeerde aan de Academie voor Schone Kunsten. Zijn serie *Le jardin du Lunch* wordt binnenkort uitgegeven ter gelegenheid van een komende collectieve tentoonstelling in het Fotografiemuseum in Charleroi.

meer lens-based media
CCHA.BE/LENSBASEDMEDIA